

2. 11. 2004

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Koncernové transakce - blýskání na lepší časy ?

Úprava obsažená v ustanovení § 196a zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, v platném znění je po více než osmi letech její existence dobře známa jak odborné veřejnosti tak i managementu většiny obchodních společností, pro které představuje v lepších případech výrazné komplikace, v těch horších i noční můru.

Ustanovení § 196a stanoví podmínky pro uzavírání smluv o úvěrech, půjčkách, poskytování zajištění a bezúplatné převody majetku mezi společnostmi a vrcholovým managementem (členové představenstva, dozorčí rady, prokuristé, osoby jim blízké a osoby, za které jsou tyto osoby oprávněny jednat) a dále pro transfery majetku mezi společnostmi a jejichmi zakladateli, akcionáři a dalšími osobami, včetně osob tvořících koncern.

V prvním případě je podmínkou platnosti příslušné smlouvy předchozí souhlas valné hromady. V druhém případě pak, pokud převáděný majetek (resp. protihodnota, za kterou je převáděn) překročí stanovený poměr vůči základnímu kapitálu, musí být hodnota takového majetku stanovena znaleckým posudkem.

Smlouvy, které nesplňují podmínky § 196a, jsou považovány za absolutně neplatné. Pokud tedy dojde k transferu majetku na základě takových smluv, jsou zúčastněné strany povinny si poskytnutá plnění vrátit jako bezdůvodné obohacení. V této souvislosti je nutno si připomenout, že ustanovení § 196a bylo do Obchodního zákoníku vloženo velkou novelou Obchodního zákoníku provedenou v roce 1996, která reagovala na masivní vlnu „tunelování“ akciových společností, které bylo bohužel jedním z průvodních jevů „útěku ekonomů před právníky“.

Přestože úprava obsažená v § 196a má nebo alespoň nepochybně měla svůj smysl, lze naštěstí s ohledem na kultivaci právního a podnikatelského prostředí v České republice říci, že v současné době je tato úprava možná až příliš omezující. Jak vyplývá z navrhovaného znění nového obchodního zákona, které je odborné veřejnosti v současné době předkládáno k seznámení a vyjádření jejich podnětů a připomínek, považují úpravu obsaženou v § 196a Obchodního zákoníku za zbytečně svazující i tvůrci tohoto návrhu.

Oproti současné úpravě tak navrhovaná nová úprava (§338 odst. 4 připravovaného obchodního zákona) stanoví, že smlouva uzavřená v rozporu s ustanovením § 338 (úprava věcně podobná současnému § 196a Obchodního zákoníku) není neplatná, avšak členové představenstva, případně osoby, které jsou oprávněny jménem společnosti takovou smlouvu uzavřít odpovídají společně a nerozdílně za škodu, která v důsledku porušení zákona společnosti, akcionářům nebo třetím osobám vznikla.

Navrhovaná nová úprava tak upouští od konstrukce absolutní neplatnosti dotčeného právního úkonu a zakládá osobní odpovědnost fyzických osob jednajících jménem společnosti. Tuto osobní odpovědnost lze považovat za účinnější ochranu společností před poškozujícím jednáním jejich managementu než dosavadní absolutní neplatnost příslušných právních úkonů, která v transakční praxi často přináší obrovské komplikace, aniž by ji provázela požadovaná ochrana zájmů akcionářů.

Nyní lze tedy jen čekat na to, v jaké podobě bude příslušné ustanovení nového obchodního zákona nakonec přijato do platného právního řádu České republiky.

Další články:

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)